

**MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY**

Podklad pro diskusi
ke Strategii vzdělávací politiky do roku 2020

**3. Ověřitelné standardy jako předpoklad
zajištění kvality vzdělávání**

Praha, březen 2013

Úvod

V lednu 2013 zahájilo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy přípravu *Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020*, která má vytvořit rámec pro dlouhodobý rozvoj celého vzdělávacího systému. V zájmu zohlednění názorů všech klíčových aktérů v oblasti vzdělávání, ale i široké veřejnosti se od počátku snažíme strategii připravovat co nejotevřenějším způsobem. Základní východiska a principy připravované strategie jsou představeny v materiálu *Hlavní směry Strategie vzdělávací politiky do roku 2020*. Na toto obecné shrnutí navazují dílčí materiály pro diskuzi vypracovávané ministerstvem k jednotlivým profilujícím tématům, které budou v průběhu jara 2013 předkládány k veřejné konzultaci v tomto pořadí:

1. Posílení relevance a prestiže školy a školního vzdělávání
2. Odstraňování slabých míst vzdělávacího systému
3. **Ověřitelné standardy jako předpoklad zajišťování kvality vzdělávání**
4. Role učitelů jako předpoklad kvalitní výuky
5. Kvalitní řízení vzdělávacího systému a posilování jeho kapacity

Podklady mají sloužit k iniciaci debaty o jednotlivých hlavních směrech budoucí strategie.

Posláním předkládaného dokumentu je zahájit diskuzi o roli standardů vymezujících cíle učení jako základního předpokladu pro zlepšování výsledků vzdělávání. Je zřejmé, že takto uchopené téma velmi těsně souvisí jak s problematikou pedagogických postupů, tak s metodami hodnocení výsledků: všechny tyto aspekty by ve vzdělávacím procesu měly být vzájemně propojené. V rámci kulatého stolu bychom však chtěli největší pozornost věnovat problematice vlastních standardů, neboť ta v dosavadních diskuzích zaujímala spíše okrajové místo.

Chceme formulovat ověřitelné standardy jako předpoklad zajištění kvality vzdělávání

Za jeden z ústředních problémů českého vzdělávacího systému lze považovat nedostatečné vyjasnění funkcí, které by měly plnit jeho jednotlivé části. To se v první řadě projevuje nejasnostmi ohledně požadované úrovně výkonu žáků a studentů na jednotlivých stupních a v jednotlivých oblastech vzdělávání.

Zavedení rámcových vzdělávacích programů bylo důležitým krokem směrem k posilování pedagogické autonomie i k přesnějšímu vymezení úrovně očekávaných výsledků preprimárního, primárního i sekundárního vzdělávání. Zkušenosti z pedagogické praxe však ukazují, že existující popisy očekávaných výsledků učení na národní úrovni nejsou dostatečně konkrétní, a přestože poskytují alespoň rámcové vodítko pro žáky i učitele, jako referenční body pro sledování pokroků v učení mají jen omezenou využitelnost. Dalším slabým místem je neexistence zastřešujícího kurikulárního dokumentu, který by vystihl vztahy a návaznosti mezi jednotlivými segmenty vzdělávání z hlediska vzdělávacích cílů. Expertní stanoviska (naposledy zpráva OECD o hodnocení vzdělávání v ČR), proto doporučují zaměřit větší pozornost na formulaci cílů vzdělávání na národní úrovni, které by mohly lépe sloužit jako orientační body pro hodnocení na úrovni žáka.

Hlavní zamýšlená opatření z pozice ministerstva:

- **Zpracovat Národní program vzdělávání** jako základ soustavy rámcových vzdělávacích programů a východisko pro jejich komplexní revizi po roce 2020; zabezpečit jeho propojení s kvalifikačním rámcem pro vysoké školství a s Národní soustavou kvalifikací.
- Pro ucelené části vzdělávání **vytvořit a periodicky aktualizovat respektované a srozumitelné vzdělávací standardy** v celé šíři vzdělávacích cílů.
- **Na náročné standardy navázat i hodnocením výsledků**, aby bylo možné hodnotit vzdělávací systém jako celek. Zároveň budou standardy sloužit jako referenční bod pro formativní hodnocení během celého studia.
- **Nastavit standardy tak, aby bylo možné propojit monitorování** výsledků a přidané hodnoty škol i s poskytováním zpětné vazby učitelům a žákům z pohledu jejich pokroku ve vzdělávání.
- **Vytvořit monitorovací systém** tak, aby identifikace silných i slabých míst škol i celého vzdělávacího systému zároveň podpořila školy a žáky ve zlepšování výsledků.

Otázky pro diskuzi

1. Potřebujeme jednotné národní standardy ve vzdělávání?

2. K jakým účelům mají být standardy využívány?

- Mají standardy sloužit jako orientační body pro studenty, učitele, školy, zřizovatele nebo celé veřejnosti? Pokud jen některým aktérům, proč?
- Do jaké míry má být s naplněním standardů spojena průchod žáka a studenta vzdělávacím systémem?

3. Pro jaké ucelené části vzdělávání by měl standardy vymezit stát?

- Měly by standardy existovat jen pro uzlové body, nebo i v rámci jednotlivých vzdělávacích bloků?

4. Na jaké úrovni konkrétnosti by měly být standardy vymezeny? Je žádoucí vymezit pouze minimální požadavky, nebo má každý standard umožňovat popis různých obtížností (základní úroveň, dobrý výkon, excelentní výkon)?

- Má standard určovat objem požadovaných znalostí, nebo spíše kompetence stavějící na jejich využití?
- K čemu je dobré, aby standard určoval obsah vzdělávání detailně?

5. Mají být standardy vymezeny pro celou šíři vzdělávacích cílů, nebo jen pro některé domény (např. český a cizí jazyk, matematika)?

- Má se standard cizích jazyků zaměřit především na angličtinu nebo má preferovat možnost výběru prvního cizího jazyka i z jiných jazyků? Kterých?
- Má být nutnou součástí standardu českého i cizího jazyka také znalost kulturního a literárního kontextu?

6. Kdo má ověřovat, jak se standardy naplňují? Jakými metodami?

- Je nutné ověřovat naplňování standardů plošně? Pokud ano, jak často?
- Je dostatečně vypovídající standardy ověřovat jen ve výběrových šetřeních?